

Θεωρητικές προσεγγίσεις II

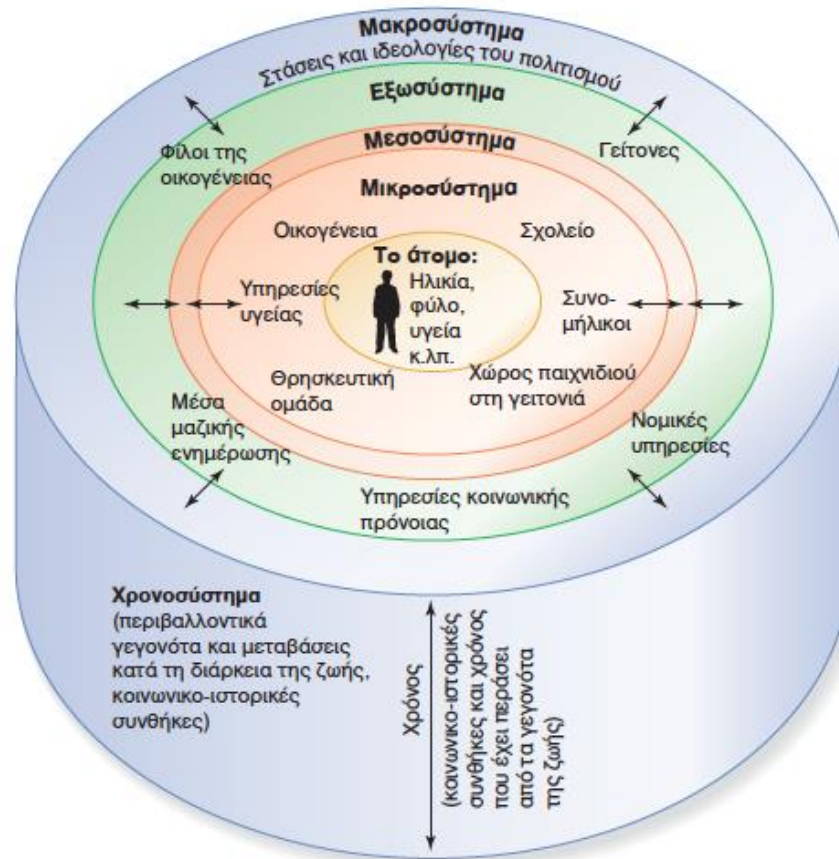
Αναπτυξιακή Ψυχολογία I

Σχέδιο μαθήματος

- Τι είναι θεωρία;
- Έξι μείζονες προσεγγίσεις
 - Ψυχοδυναμική
 - Συμπεριφορική
 - Γνωστική
 - Συναφειακή
 - Ανθρωπιστική
 - Εξελικτική

Συναφειακή/Αλληλεπιδραστική Προσέγγιση: Βιο-οικολογική Προσέγγιση

- **Γενική προσέγγιση:** Συναφειακή/Αλληλεπιδραστική
- **Συγκεκριμένη θεωρία:** Βιο-οικολογική
- **Κύριος εκπρόσωπος:** [U. Bronfenbrenner](#)
- **Αναπτυξιακή εστίαση:** Σωματικός, γνωστικός, κοινωνικός τομέας, προσωπικότητα
- **Πώς προχωρεί η ανάπτυξη:** Ατομική ανάπτυξη σε συνάρτηση με κοινωνικο-πολιτισμικούς παράγοντες
- **Βασικές αρχές:** Ρόλοι, νόρμες και κανόνες διαμορφώνουν την ανάπτυξη
- **Κεντρικές έννοιες** Μικρο-, μεσο-, εξω-, μακρο- χρονο-συστήματα

Η βιο-οικολογική προσέγγιση του Urie Bronfenbrenner προτείνει τέσσερα επίπεδα του περιβάλλοντος που ασκούν ταυτόχρονες επιδράσεις στο άτομο. Τα επίπεδα αυτά είναι το μακροσύστημα, το εξωσύστημα, το μεσοσύστημα και το μικροσύστημα

https://www.youtube.com/watch?v=aSfPSLBw-Nc&ab_channel=RubyArgueta

Συναφειακή/Αλληλεπιδραστική Προσέγγιση(συν.)

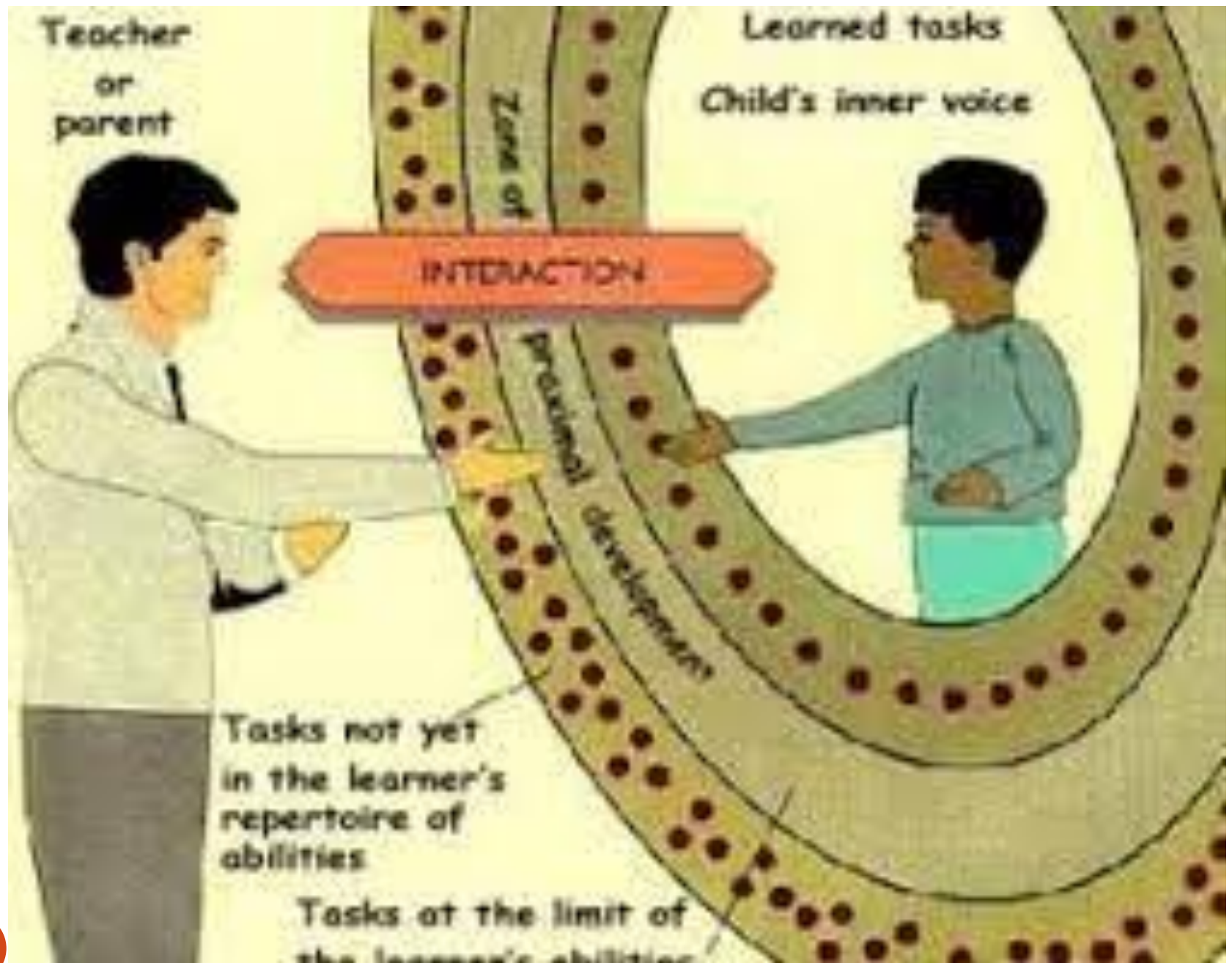
- **Γενική προσέγγιση:** Συναφειακή/Αλληλεπιδραστική
- **Συγκεκριμένη θεωρία:** Κοινωνικο-πολιτισμική
- **Κύριος εκπρόσωπος:** L. Vygostky
- **Αναπτυξιακή εστίαση:** Παιχνίδι και συνεργασία, οι μηχανισμοί μάθησης
- **Πώς προχωρεί η ανάπτυξη:** Η γνωστική ανάπτυξη είναι αποτέλεσμα κοινωνικών συναλλαγών
- **Βασικές αρχές:** Αμοιβαίες συναλλαγές μεταξύ μελών του περιβάλλοντος
- **Κεντρικές έννοιες** Ζώνη εγγύτερης ανάπτυξης, παροχή στήριξης

Συναφειακή/Αλληλεπιδραστική Προσέγγιση (συν.) VYGOTSKY, (ψυχολόγος, 1896- 1935)

- Έμφαση στο κοινωνικό πλαίσιο που συντελείται το μεγαλύτερο μέρος της γνωστικής ανάπτυξης.
- Καθοδηγούμενη συμμετοχή:
Κάποιος αναπτύσσει την κατανόηση και την εξειδίκευση κυρίως μέσω της μαθητείας κοντά σε πιο πεπειραμένους μαθητές.

Συναφειακή/Αλληλεπιδραστική Προσέγγιση, VYGOTSKY, (ψυχολόγος, 1896- 1935)(συν.)

- Καθόρισε 2 επίπεδα ανάπτυξης.
Το πραγματικό επίπεδο ανάπτυξης και το δυναμικό επίπεδο γνωστικής ανάπτυξης.
- Ζώνη εγγύτερης ανάπτυξης: Τα παιδιά αναπτύσσονται συμμετέχοντας σε δραστηριότητες λίγο πιο προηγμένες από τις ικανότητές τους με τη βοήθεια μεγαλύτερων παιδιών ή ενηλίκων.

Αξιολόγηση της Συναφειακής Προσέγγισης

- Ευρέως αποδεκτή
- Ήταν το έναυσμα για πολλές ερευνητικές προσπάθειες
- Απέδωσε πολλή σημασία στην **αλληλεπίδραση ατόμου και περιβάλλοντος** ως κινητήριας δύναμης για την ανθρώπινη ανάπτυξη

Αξιολόγηση της Συναφειακής Προσέγγισης (συν.)

- Κριτική για τα εξής:
 - Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η θεωρία αυτή **δεν** δίνει ιδιαίτερη σημασία στους **βιολογικούς παράγοντες**
 - Δύσκολος ο **έλεγχος** των επιδράσεων του περιβάλλοντος

Αξιολόγηση της Συναφειακής Προσέγγισης (συν.)

- **Κοινωνικο-πολιτισμική Προσέγγιση:** Ευρέως αποδεκτή
 - Μία από τις πρώτες θεωρίες που αναγνώρισε τη σημασία του **πολιτισμικού πλαισίου**
 - Επηρέασε τη σύγχρονη έρευνα με την αναγνώριση της θεμελιώδους σημασίας των **πολιτισμικών παραγόντων** στην ανάπτυξη

Αξιολόγηση της Συναφειακής Προσέγγισης (συν.)

- **Κοινωνικο-πολιτισμική προσέγγιση:** Κριτική για τα εξής:
 - Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η έμφαση στον ρόλο του πολιτισμού και της κοινωνικής εμπειρίας παρέβλεψε τις επιδράσεις των **βιολογικών παραγόντων**
 - Η θεωρία μειώνει τον ρόλο που μπορεί να παίξει το **άτομο** στη διαμόρφωση του δικού του περιβάλλοντος

Ανθρωπιστική Προσέγγιση

- **Γενική προσέγγιση:** Ανθρωπιστική
- **Συγκεκριμένη θεωρία:** Ανθρωπισμός
- **Κύριος εκπρόσωπος:** C. Rogers / A. Maslow
- **Αναπτυξιακή εστίαση:** Ατομικές δυνατότητες

- **Πώς προχωρεί η ανάπτυξη:** Πλήρης εκδίπλωση ικανοτήτων, αναγνώριση αυτο-αξίας και δυνατοτήτων

- **Βασικές αρχές:** Θετική αυτο-εικόνα

- **Κεντρικές έννοιες** Ελεύθερη βούληση, θετική αυτο-εικόνα, αυτοπραγμάτωση

Ανθρωπιστική Προσέγγιση

Αξιολόγηση της Ανθρωπιστικής Προσέγγισης

- Η προσέγγιση αυτή γνώρισε ευρεία αποδοχή
 - Ορισμένες έννοιες (π.χ. αυτοπραγμάτωση) βοήθησαν στην περιγραφή σημαντικών πλευρών της ανθρώπινης συμπεριφοράς
 - Ανθρωπιστικές επιδράσεις ανευρίσκονται σε διάφορους χώρους, όπως η παροχή ιατρικής φροντίδας, η εργασία κ.ά.

Αξιολόγηση της Ανθρωπιστικής Προσέγγισης (συν.)

- Η προσέγγιση αυτή έχει αμφισβητηθεί διότι:
 - Δεν άσκησε σημαντική επίδραση στον χώρο της διά βίου ανάπτυξης, λόγω αδυναμίας να εντοπίσει **γενικές αναπτυξιακές αλλαγές**, που αποτελούν προϊόν της **ηλικίας** ή της **εμπειρίας**

Εξελικτική Προσέγγιση

- **Γενική προσέγγιση:** Εξελικτική
- **Συγκεκριμένη θεωρία:** Θεωρία της Εξέλιξης
- **Κύριος εκπρόσωπος:** [Κ. Δαρβίνος / K. Lorenz](#)
- **Αναπτυξιακή εστίαση:** Φυσική επιλογή προσαρμοστικών γνωρισμάτων/χαρακτηριστικών
- **Πώς προχωρεί η ανάπτυξη:** Η συμπεριφορά είναι αποτέλεσμα γενετικών καταβολών σε περιβαλλοντικό πλαίσιο
- **Βασικές αρχές:** Εθολογικές επιδράσεις
- **Κεντρικές έννοιες** Γενετική της συμπεριφοράς

Αξιολόγηση της Εξελικτικής Προσέγγισης

- Η προσέγγιση έχει αμφισβητηθεί διότι:
 - Δεν αποδίδει την αρμόζουσα σημασία στο **περιβάλλον** και σε **κοινωνικούς παράγοντες**
- Δύσκολος ο **πειραματικός έλεγχος**

Ποια προσέγγιση είναι «ορθή»;

- Μια λανθασμένη ερώτηση, διότι:
 - Κάθε προσέγγιση βασίζεται σε δικές της αρχές και εστιάζει σε διαφορετικές πλευρές της ανάπτυξης.
 - Το ίδιο αναπτυξιακό φαινόμενο μπορεί να εξεταστεί ταυτόχρονα από διαφορετικές οπτικές γωνίες

Άσκηση

- Οι προσεγγίσεις της δια βίου ανάπτυξης στο παράδειγμα «ένας υπέρβαρος νεαρός ενήλικας»

Πίνακας 1.4 Οι βασικές προσεγγίσεις στη διά βίου ανάπτυξη

Προσέγγιση	Βασικές αρχές για την ανθρώπινη συμπεριφορά και ανάπτυξη	Κύριοι υποστηρικτές	Παράδειγμα: Ένας υπέρβαρος νεαρός ενήλικας
Ψυχοδυναμική	Η συμπεριφορά σε όλη τη διάρκεια της ζωής παρωθείται από εσωτερικές, υποσυνείδητες δυνάμεις που προέρχονται από την παιδική ηλικία και στις οποίες το άτομο δεν μπορεί να ασκήσει σημαντικό έλεγχο.	Sigmund Freud, Erik Erikson	Η προσέγγιση θεωρεί ότι ο νεαρός υπέρβαρος μπορεί να παρουσιάζει καθήλωση στο στοματικό στάδιο της ανάπτυξης.
Συμπεριφορική	Η ανάπτυξη περιγράφεται με βάση την παρατηρούμενη συμπεριφορά και τα περιβαλλοντικά ερεθίσματα.	John B. Watson, B.F. Skinner, Albert Bandura	Η προσέγγιση πιστεύει ότι ο υπέρβαρος νεαρός ίσως δεν ενισχύεται για τις καλές συνήθειες υγιεινής διατροφής και άσκησης.
Γνωστική	Έμφαση στο πώς οι αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι γνωρίζουν, κατανοούν και σκέπτονται για τον κόσμο, επηρεάζουν τη συμπεριφορά.	Jean Piaget	Η προσέγγιση υποδεικνύει ότι ο υπέρβαρος νεαρός ίσως δεν έχει μάθει αποτελεσματικούς τρόπους διατήρησης του κανονικού βάρους και δεν εκτιμά την υγιεινή διατροφή.

Ανθρωπιστική	Η συμπεριφορά επιλέγεται μέσω της ελεύθερης βούλησης και παρωθείται από τη φυσική ικανότητα του ατόμου να προσπαθεί να αναπτύξει το πλήρες δυναμικό του.	Carl Rogers, Abraham Maslow	Η προσέγγιση υποστηρίζει ότι ο υπέρβαρος νεαρός μπορεί τελικά να επιλέξει να χάσει βάρος, ως μέρος ενός συνολικού σχεδίου για ατομική ανάπτυξη.
Συναφειακή/ Αλλη- λεπιδραστική	Η ανάπτυξη πρέπει να μελετάται με όρους αλληλεπίδρασης του φυσικού, του γνωστικού, του κοινωνικού κόσμου και του κόσμου της προσωπικότητας του ατόμου.	Urie Bronfenbrenner, Lev Vygotsky	Η προσέγγιση υποθέτει ότι το υπερβολικό βάρος προκαλείται από διάφορους παράγοντες που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους στον φυσικό, τον γνωστικό, τον κοινωνικό κόσμο και τον κόσμο της προσωπικότητας του ατόμου.
Εξελικτική	Η συμπεριφορά είναι το αποτέλεσμα της γενετικής κληρονομιάς των προγόνων. Τα γνωρίσματα της προσωπικότητας και η συμπεριφορά που έχουν προσαρμοστική αξία για την επιβίωση του είδους, έχουν κληροδοτηθεί μέσω της διαδικασίας της φυσικής επιλογής.	Επιδράσεις από το πρώτο έργο των Κάρολου Δαρβίνου, Konrad Lorenz	Η προσέγγιση υποστηρίζει ότι ο νεαρός ενήλικας ίσως έχει γενετική τάση προς την παχυσαρκία, επειδή το επιπλέον πάχος βοήθησε τους προγόνους του να επιβιώσουν σε περιόδους λιμού.

Ερωτήσεις

- Να περιγράψετε τη συναφειακή προσέγγιση: πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα
- Ανθρωπιστική και Εξελικτική προσέγγιση: Περιγραφή, ομοιότητες και διαφορές
- Ποια είναι η ορθή προσέγγιση για τη μελέτη ενός αναπτυξιακού φαινομένου;